

СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the
Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City,
N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section
1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75

В Джерсі Сіті і закордоном:
На рік \$12.00 One year \$12.00
На пів року \$6.50 Six months \$6.50
На три місяці \$3.50 Three months \$3.50

Недільне видання:
На рік у ЗДА \$3.75 На рік у Канаді \$4.25
На пів року у ЗДА \$2.00 На пів року у Канаді \$2.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАСЛІДКИ ПОТУРАННЯ КОМУНІСТАМ

В республіканських праворах у стейті Висконсин переміг Джозеф Р. МекКарті такою великою більшістю як кандидат на поновний вибір до Сенату, що це викликало загальне здивування, як у демократів, так і республіканців. Здивувалися навіть самі прихильники сенатора. Як це могло статися, чим це пояснити, питають газети, зокрема ті, що недавно поборювали сенатора МекКарті, а таких в Америці дуже багато. «Два погані Йосипи», пише Нью Йорк Пост в зв'язку з вислідом праворах у Висконсині, маючи на увазі Йосипа МекКарті та — Йосипа Сталіна. «Поховали червоного оселенця», — пише республіканський Н. Й. Ворлд Телеграм, «Перемога борця», пише ньюйоркський «Дейлі Миррор», вважаючи сенатора МекКарті «чемпіоном» у боротьбі з комунізмом. Знов Нью Йорк Таймс вважає цю перемогу «депримуючою», але надіється, що виборці з Висконсини ще до листопада опам'ятаються і МекКарті при властивих виборах таки провалиться, «як цього надіється уся нація».

Ми не належимо до прихильників метод, яких аживас сенатор Мек Карті у своїх розшуках за комуністами в уряді, а зокрема в департаменті стейту. Коли він, наприклад, проголосив, що знає аж 200 комуністів в цьому департаменті, то можна було надіятися, що має на таке серйозне обвинувачення певні докази, але він їх не мав. Тому і не диво, що від демагогічних метод МекКарті почали відхрещуватися не тільки демократи, але й самі республіканці. Ці методи були би цілком певно підкопани престиж сенатора до той міри, що його перевибір був би бодр захватний, як не перевищений в його користь. Але велика частина преси почала проти нього велику кампанію, як проти найбільшого шкідника, ніж не перебарочки в засобах. «Меккартизм» як страшний погань став предметом статей різних коментарів, що їх отації друкуються по цілій Америці. Виглядало, що більшого лиха від нього в Америці немає. Таким чином розкріпачено його ім'я як невідповідального демагога, але такого, що все таки звертає увагу на комуністичну небезпеку. Як би уряд був звався скорше до комуністів і не добавчав у всемо, що було проти комуністичної інфльтрації в уряді, «полювання на відом», тоді такі, як МекКарті, не мали б ніякого впливу. Чи не говорив сам президент Труман про «червоного оселенця, як була мова про Гесса, чи не обороняв його Ачесон? До того навіть така особа, як ген. Маршал, котрого президент Труман називав «найбільшим американцем сучасної доби», не с'їз без критики, коли говорив про нього як політика, чи то в департаменті стейту, чи як висланника до Китаю. Ніхто не сумнівається у патріотизмі ген. Маршала, але його політичні кроки таки підлягають критиці, також і негативній. Така критика не зменшує його величезних заслуг як воєнка, що заважав на альянтський перемозі в другій світовій війні. Правда, МекКарті не мав міри навіть і в критиці ген. Маршала і тим поставив свою власну партію і ген. Айзенгауера в дуже прикрі положення. Та коли мова про загальне населення, то він не входив у ці подорожі. Тому саме відносно так багато голосів на МекКарті в республіканських праворах у Висконсині.

Загал відчував уже віддавна комуністичну небезпеку в Америці й загрозю з боку кремлівської агресії. Довге потурання уряду комуністам і Кремлеві є єдиною причиною, чому сенатор МекКарті удержується далі на поверхні, хоч аживас поганих метод, з якими загальне американського народу цілком певно не погоджується. МекКарті підняв галас проти комуністичної небезпеки і видно, що такого галасу було треба. Це, як нам здається, властива причина перемоги сенатора МекКарті в Висконсині.

Вол. Дорошенко

3 МОЇХ СПОГАДІВ

(2)

Здавалося, що він не живе на цьому світі. Мабуть тому, що під впливом родинних подій і обставин (смерть гаряче любленої матері, розходження з батьком, що скоро після цієї сумної події оженився) він від довгого часу не давав про себе знати, заважав свою письменницьку діяльність та заковпався з головою в громадську роботу десь у себе на Покутті. Не знаю, чи навідувався Стефаник тоді до Львова й де там бував, тільки в НТШ я його не зустрічав. І тільки аж за першої світової війни довелося мені з ним зустрітись, познайомившись в далекому Відні, де збиралася численна колонія втікачів перед західною Україною. Тоді то я за короткий час пізнав багато більше галицько-буковинських патріотів різної мас-

„Визвольна політика” в передвиборчій кампанії

Американські вибори та передвиборча кампанія, яка їх попереджує, це демократичний процес насправду першої ваги. Жадна інша подія не дає такої знаменитої нагоди так основно розглянути, перевірити та оцінити економічні напрями і проблеми так внутрішньої і закордонної політики, як власне передвиборча кампанія. Класичний приклад такої „демократії в дії” власне тепер переживаємо.

Як можна було сподіватися, американська закордонна політика у відношенні до Союзу досягла вже до того ступня, що найбільш актуальну справу в теперішньому її передвиборчому обговорюванні стала проблема визволення поневолених народів за залізною заслоною. Натяки на це були вже перед вибором демократичного і республіканського кандидатів на президента.

В основному дебати ведуться над двома концепціями: першої — і майбутньої американської закордонної політики. Це так званої „політики здержування” більшовизму, яку репрезентує теперішня адміністрація а яка вже досі проявилася в цілій низці актів, від Плянжу Маршала і Доктрини Трумана починаючи, а на Атлантичному Акті Взаємної Безпеки і корейській війні кінчаючи. Республіканська партія, намагаючись відібрати владу від Демократичної, видвинула сміливішу концепцію закордонної політики у відношенні до Союзу, рекомендуючи „визвольну політику”, себто політику, яка змагає б до визволення поневолених Москвою народів за залізною заслоною.

Ця без сумніву велика аргумент і „калібер” в республіканській кампанії, але демократи зручно дескрибують його одним простим запитом: як республіканці уявляють собі практичне здійснення якої „визвольної політики”?

Концепція „визвольної політики”, як загалом, виникла вже деякий час тому. Про неї сказано у передвиборчих платформах, на що тому забирає слово головний республіканський дорадник в закордонних справах Джон Фостер Долес, але це найконкретніше виступив в цій справі сам республіканський кандидат ген. Айзенгауер, заявляючи на конференції Американського Леґіону в Нью Йорку, що Америка не може мати „спокійного сумління” так довго, доки поневолені Москвою народи знову не будуть вільні. Але ані Айзенгауер, ані Долес, ані ніхто інший з республіканських лідерів досі не сказав, як вони уявляють собі це визволення, бо всі вони найбільш рішуче виступають проти війни. Говориться тільки загально про „динамічну політику”.

На ці республіканські „визвольні аргументи” відповідають демократи і найбільш авторитетну відповідь в цій справі дав державний секретар Ачесон на своїй виступі

ТРИ ПОДІЇ

Ще 17 серпня до Москви приїхала велика комуністська делегация, що складалася з 15 осіб, переважно військових і господарських експертів, на чолі якої є прем'єр і міністр закордонних справ Чоу-Сянь-Лі. Знаючи комуністичну звичку з північності твердити, що світ нешвидко зміниться, що зміст наряд, які ведуться між Червоною Китаєм та Союзовим Союзом, але в дипломатичних колах загалом такі проблеми: корейська війна, можливість війни в південній Азії та на європейському континенті, союзово-китайське відношення до Німеччини та Японії, а найголовніше — справа союзово-китайських взаємодій. І саме в час перебування цієї делегации в Москві генеральний секретар Центрального Комітету ВКП(б) Сталін заповів на 5 жовтня з'їзд партії, що на ньому передбачена структурна зміна верхніх органів партії, а в зв'язку з цим і кардинальна зміна „генеральної лінії”. В західних коментарях цієї події стверджується, що комуністична партія йде далі шляхом нацистсько-фашистського розвитку та що зарплатняний з'їзд санкціонує перетворення партії в російську націонал-фашистську.

Назва ВКП(б) змінюється на „Комуністична партія ССР”, але не треба забувати, що союзовська термінологія не збігається з західною і те, що в Кремлі називається: „комунізмом”, те саме на заході звучить „націонал-фашизмом”. Отож збіг цих двох подій вносіть ясність і стає очевидним, що в Кремлі твориться нова „лінія” Москва-Пекін, на зразок бувшої оці Берлін-Токіо.

Саме в цей час трапилися в Нью Йорку ще одна подія, а саме відбулася конференція Американського Леґіону і парад по П'ятій авеню. В параді брало участь більше 75.000 легіонерів, а спостерігало цей парад більш трьох мільйонів мешканців Нью Йорку. У промовах на конференції було з'ясовано ставлення американців до новоутвореної оці. Генерал Вільям Доуен, що в часі другої світової війни очолював американську розвідку, в своєму виступі заявив, що

Ачесона попередив ще точнішим з'ясуванням цієї справи. Алфред Гунтер, шеф штабу очолюваного генералом Риджвессом гласного командувача альянських збройних сил в Європі. Відповідаючи на запит одного швейцарського кореспондента, ген. Гунтер сказав виразно і недвозначно, що він не вірить в можливість воззволених поневолених Москвою народів без війни, а про таку „визвольну війну” не може бути й мови, щоб аліанції її починали.

Дискусія на ці теми ще напевно не закінчена і ще можна сподіватися багато інтересних заяв та думок в цій справі. Проте вже сьогодні можна твердити, що вже сама дискусія становить величезний крок вперед в американській закордонній політиці відносно Союзового Союзу.

Як поліпшити наші імпрези

Саме починається по вакаційній перерві сезон імпрез. Знову, як і раніше, вирінає у зв'язку з ними те саме питання: Як осягнути їх вищий мистецький рівень, у першу чергу наших репрезентативних національних свят, щоб вони заохочували і виховували громадянство. Пригадували, критичні зауваги, нарікання і статті в пресі з минулих літ, а саме: імпрез за багато, тривають задовго, що подібні вони одна до одної і тому нецікаві, що й вони переставляють грати додатно роллю а нашому життю.

Над цю справу слід би призадуматися тепер, на початку нового сезону. Святкування пам'яті наших героїв, заслужених діячів і важливих історичних рішень повинні, як відомо, виконуватися серед наших людей, розкинутих по великих містах, виконувати повинні першорядної ваги: Повинні пригадувати про далекий рідний край і закований наш наряд та про наші обов'язки супроти них; повинні оживляти наші національні традиції та плекарти рідну культуру. Це все дуже важко. Тому й повинні ми призадуматися над способами, як поліпшити наші імпрези, як вліти в них нове життя.

На основі власних помічень і міркувань, розмов на ці теми і голосів у часописах дійшов я до таких висновків:

- 1) Основна недолуча наших імпрез — тих, що повторюються щороку і більшості принагідних — це їхня шаблонність. Вони подібні одна до одної і промовами, і не все адекватним добром пісенсь, і недостатніми деклямацій, і браком оригінальності й суцільності в програмі, і недостатньо важливих мистецьких засобів, як рецитатції, інсценізації, збірні деклямації, тощо.
- 2) Товариства, що збираються спільно улаштувати імпрезу, є всенародні імпрези, як свято Соборності і Незалежності, Шевченкові роковини, річницю 1. Листопада, свято в честь Петлюри і Коновальця, чи генерала Чупринки, та ін. — повинні принагідно до цього почину по змозі всі головні товариства в даному місті. Це потрібно не лише тому, щоб комітет того свята мав під руками більшу кількість культурних сил і зміг поставити імпрезу на вищому рівні, але й на те, щоб тим робом залобити зайвому подвійному святкуванню тієї самої річниці.
- 3) Комітет для улаштування імпрези слід вибирати старанно. Його треба, щоб підібрати людей, що мають не лише час і охоту, але й уміння добре її підготувати. Тому повинні потрапити до комітету переважно громадяни, що мають щось спільного з мистецтвом: Письменник, театральний мистець, музикант, літературознавець і т. п. В більшій осясередж нашій еміграції це легко досягнути. Зокрема в тих, де є літературно-мистецькі клуби. Ці люди повинні улаштувати програму імпрези і підготувати її!
- 4) Святкова промова повинна бути не задовга і цікава змістом та оригінальністю думками а не лише цвітним стилем, як це часто буває. Тому комітет даної імпрези повинен улаштувати особу промови на півтора, або хоч на один місяць наперед, щоб він мав час поритися в книжках і докладно передумати потрібний історичний і літературний матеріал. Його ж промова повинна давати слушні й глибокі розуміння святкованій події як особі та пояснити її значення для теперішності. Промовець не повинен бути хтось, що часто вже промовляв на подібних імпрезах у тому ж місті, бо йому важче здобується на новий підхід до справи.
- 5) Деклямації — це чи не найслабша точка наших імпрез. Вони в першу чергу є підбірники. В імпрезовому комітеті повинен бути, як я вже зазначив, хтось добре обізнаний із нашою літературою, що завдав би собі труд роздобути потрібні збірки поезій і деклямації та підібрав би відповідні до свята деклямації. Найважливіші „поетичні твори переважно дуже трудні для деклямації. Найкраще доручити їх театральному мистецтву, або іншому знавцеві мистецтва живого слова, хоча, прийшлося би запросити його з іншого міста. Якщо це не можливо, попросити, щоб особа, що їм доручено деклямувати, поритися у знавця, або відбукту з ним хоч першу, а останню пробу. Якщо імпрезовий комітет виявлятимуть у тій справі

Шкідливо була б дні промови на одній імпрезі. Якщо вони виявлялись би конезіями, тоді одна з них повинна бути коротка, тривати яких 10—15 хвилин. Щось інше на принагідно-святі в честь видатного ідеолога, науковця, військового, чи політичного діяча. Там може і повинно бути більше промов, бо співні й деклямації заві.

5) Деклямації — це чи не найслабша точка наших імпрез. Вони в першу чергу є підбірники. В імпрезовому комітеті повинен бути, як я вже зазначив, хтось добре обізнаний із нашою літературою, що завдав би собі труд роздобути потрібні збірки поезій і деклямації та підібрав би відповідні до свята деклямації. Найважливіші „поетичні твори переважно дуже трудні для деклямації. Найкраще доручити їх театральному мистецтву, або іншому знавцеві мистецтва живого слова, хоча, прийшлося би запросити його з іншого міста. Якщо це не можливо, попросити, щоб особа, що їм доручено деклямувати, поритися у знавця, або відбукту з ним хоч першу, а останню пробу. Якщо імпрезовий комітет виявлятимуть у тій справі

перейшло вишідл в Америці. Морська флота має шість добре керованих експортів вишідл, кілька десантних човнів і багато малих одиниць. Коли китайський національний уряд запропонував надіслати свою армію до Кореї, Вашингтон відхилив цю пропозицію. Пізніше президент наказав 7-й американській флотилії захищати Формозу від нападів комуністів, але разом з тим не дозволив китайським націоналістам атакувати комуністів. Два-три американські винищувачі патрулюють Формозку протоку шириною на 120 миль. Подія кораблі проходять цією протокою, везучи зброю та поставлення для китайських комуністів і все це буде викито проти американських воєнк в Кореї. Деякі з кораблів — польські комуністичні — везуть з Гіньї союзову зброю до Кореї. Накази з Вашингтону забороняють діяти китайській національній флотилії, що могла б спинити і хоче спинити цей рух. Китайського воєнка характеризує гаряча любов до Батьківщини. На Формозі це почуття виливалося в пекуче бажання воювати проти китайських комуністів на континенті. Поки є віра в остаточну перемогу над комуністами, бойовий дух буд високий і фізичний тягар важких побутових обставин сприймається безжурно. На Формозі всі одинакові вбогі. Сім мільйонів цивільного населення не могли б утримати 600.000 армії, як би хтось жив заможнію. Всі, без винятку, живуть бідно. Сервант американської армії на Формозі дістає платню в 15 разів більшу за платню повного генерала китайської національної армії. Національний уряд Формози — це режим злиденного існування й невсипучої думки. Хабарництва нема. Чесність президента Чан-Кай-ші поза всяким сумнівом. Він живе як аскет, підтримуваний глибоко християнською вірою. В його адміністрації й армії на континенті було багато підкупних людей. На Формозі цих людей нема. Найкращі голови й найважливіші особистості входять до складу уряду на Формозі. Щодо порядності і компетенції вони заслуговують найвищої оцінки. Їх було замало в Китаї, щоб створити невідкупний уряд для 450 мільйонів китайців, здеморалізованих інфляцією і спустошеннями країни, що їх спричинили дванадцятьрічні напади японців і комуністів. Але тепер вони вправно і чесно керують Формозою не меншою за Голандію. Населення Формози (переважно фермери цукрових і рижоних плантацій) вибірає з-поміж себе представників до міських і районних управ і високо цінує свою, недавно здобуту, політичну свободу. На острові абсолютний порядок. Нема ні бандитів, ні жабраків. Тіні на цій утішній і імпульсивній картині суто матеріального характеру. Армія погане озброєна. Формоза, з її переважно сільсько-господарською економікою, не може виробляти літаків, гармат, не в силі забезпечити десант. Як що армія, повітряна й морська флота будуть покликані до боротьби проти комуністів, ЗДА мають спорядити їх. Уряд ЗДА обіцяв привезти достатню кількість військового

датоване: Київ 1914, друкарня Київської 5-ої Артилерійської Спільки, як і інші випуски видання, тому, що малосімейні полонені з недовір'ям ставилися до книжок, виданих закордоном. Видання „Відродження” було окремим автономним відділом „Союзу Визволення України”, а його видання розподілилися майже виключно по таборах полонених українців. Але „Синя Книжечка” пішла майже всім безпосередньо на Наддніпрянщину. Друкарня „Діла” по видрукуванні книжки передала її, як було умовлено, на склад до київської НТШ, а тут якраз приїхав до Львова Модест Левіцький закупувати книжки для засновуваних ним залізничних кіосків. Зайшовши в цій справі до київської й побачивши „Синю Книжечку”, він забрав майже цілий її наклад. Тому в Галичині це видання стало відразу бібліографічною рідкістю, та й на Наддніпрянщині його ледя чи має навіть бібліотека Академії Наук.

Приязне знайомство Стефаніка до наддніпрянців та їх культурних потреб мене, розуміється, незвичайно звору-

(Далі буде)

Часопис „Свобода” повинен знаходитися в кожній українській хаті!

(Закінчення на стор. 3)

Лев Шендерович

РОЗКЛАД РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ В 1917 РОЦІ

(3 нагоди 35-річчя)

Третій Військовий З'їзд відбувся 2-12 листопада 1917 року в Києві при співучасті майже трьох тисяч делегатів від армії, флоту й замілля. З'їзд відкрив представники французької, бельгійської і румунської військових місій. Цей З'їзд поставив Центральній Раді вимогу, щоб вона на найближчій сесії проголосила Самостійну Українську Республіку. Кілька днів пізніше, дня 20 листопада 1917 року, Українська Центральна Рада проголосила III Універсал.

Дня 27 грудня 1917 року відбувся по всій Російській імперії, а також в армії й флоті, вибори до Всеросійських установчих зборів. Не зважаючи на великий натиск більшовицької партії, що вважала, що вже була при владі, на зважачи на шалену агітацію за більшовицький список, армії й флоту, списки українських партій, що підтримували Українську Центральну Раду в армії й флоті, дали 535.843 голосів. Оце число розподілялось так: Північний фронт 88.956 голосів; Західний фронт 85.062 голосів; Півд. зах. фронт 168.354 голосів; Румунський фронт 180.576 голосів; Чорноморська флотія 12.895 голосів; Разом 535.843 голосів. Немає вісток а кавказького фронту. Значить, на місці перед Крутами, на фронті й флоті було 535.843 свідомих українських воїнів, що не зважаючи на натиск і непереміжну більшовицьку агітацію віддали свої голоси на українські списки.

В 1917 році, російська армія поділялась на фронті. Були такі фронти: Північний, від м. Риги до м. Десни, Західний, від р. Десни до р. Прип'яті, Південно-західний, від р. Прип'яті по Буковину, Румунський, від Буковини до Чорного моря і Кавказький, проти турецької армії, глибоко у Вірменії.

Фронти поділялись на армії, знов же армії на корпуси, значаючи трьохдивізійного складу по 4 піші полки в кожній дивізії поруч гарматних (одна бригада), кіннотних і допоміжних частин. Російська армія налічувалась, в 1917 році, 12 армій й окрему (особу) армію, 50 корпусів і приблизно 200 дивізій. Всього під зброєю було (разом з вишкольними й запасними формуваннями та заповненими установами) 10 мільйонів, в тому око- 4 мільйони українців.

На Північному фронті були 1, 5 і 12 армії та війська Ревельського укріпленого району. Цей фронт належав до найбільш здеморалізованих та просіяних більшовицькою заразою, що ширялась з Риги, Двинська й Петроград. Не зважаючи на те, саме на цьому фронті був ду-

шого гетьмана, ген. П. Скоропадського, бо став „Ім українським корпусом“. У першій війні з більшовицями, цей корпус відіграв важливу роль, забезпечуючи Київ від ліній, від більшовицьких частин російської армії. Тоді й український корпус зайняв два залізничні вузли: Жмеринку й Козятин і розброював усі російські частини, спрямовуючи їх окремими шляхами на Московщину. Черговим українським корпусом, на цьому фронті був VI Армійський корпус, що його переіменовано в II Січовий Запорожський корпус. Командиром корпусу був ген. Мандрич. Оцей корпус відіграв велику роль в червневій офензиві Керенського, за що здобув призначення російського командувача фронту, що повідомив Український Генеральний Військовий Комітет телеграмою: „шестой корпус честно исполнил свой долг перед родиной“. Але, щоб виповнити втрати, які мав цей корпус у цій нещасній офензиві, треба було надіслати 17 маршових рот поповнення з Києва,

така маршова рота нерідко в складі 1000 воїнів. Корпус стояв на фронті аж до перемир'я і тільки після Берестейського договору почав відправлятися в Східну Україну для демобілізації. Під час першої війни з більшовицями звільнив від більшовицького Старокопистині, привертаючи веселі лад і не допускаючи до грабунку населення й погрому старшин. Після Берестейського договору німці були вже на Львівщині, коли частини II Січового корпусу й Богданівського полку, що „за кару“ був виставлений з Києва на фронт, займали позицію на фронті, що проходив Галичини. Після Берестейського договору, вони в порядку передали австрійцям окуповані ними позиції Галичини й пішли демобілізуватися в рідну Харківщину.

Крім цих двох корпусів, на фронті було ще декілька українських дивізій і полків, головую в Окремій армії. Разом рахували тоді, на Південно-західному фронті 17 українських дивізій.

(Кінець буде).

Як поліпшити наші імпрези

(Закінчення зі стор. 2)

Ві потрібну дбайливість і вимовність, деклямація стане окрасою імпрези і в святкових заходах лунатимуть наймудріші поезії Шевченка, Франка, Леси Українки і новітніх творців.

Щоб удіяня деклямувати поширилося серед нашої громади, зокрема серед молоді, треба організувати в більшості наших осідках односторонні деклямаційні курси під проводом видатних мистців живоного слова.

б) Суттєво причинились би до поліпшення і зрізноморення програм наших імпрез інсценізації, збірні деклямації і рецитати. Невідомо чому бачимо їх на наших імпрезах рідко і переважно зле виведені. Як великі мистецькі вартості вносить у святкування добре підібрана і виконана рецитати, переконались привіяти на недавньому святі в рідний Вроцлав у Нью Йорку. Блавацький виборав новелу „Сини“, одну з наймудріших у Стефаніа, дуже відповідну для цього волевого свята, і дав зразок, як повинна виглядати добра рецитати.

Інсценізація вимагає чимало часу і праці, та й розуму, бо в нашому письменстві обмаль сценічних картин, що були б відповідні для святкових імпрез. Труд оплатити, бо коли вартісна змістом інсценізація добре відіграна, вона вносить в імпрезу так багато життя, що вирішув про її вартість і про позитивну оцінку.

Для збірної деклямації підходять поетичні твори з сильною драматичною дією. Коли таку поезію спільно деклямує кілька старанно підготованих осіб, вона зясує на силі і ясності. Я чув раз дуже вдалу збірну деклямацію уривку з Шевченкових Гайдамаків „Гупалівщина“, який із великою картинністю віддає розмах і грозу могутнього народного зриву. Враження було куди сильніше, як вклі була б озвучена найкраще інтелектуальна деклямація цього твору. На одній нашій імпрезі чув я збірну деклямацію якоїсь ліричної речі, але вона не викликала найменшого враження.

Труднощі змістом інсценізації а то й деклямації треба пояснити в програмах, які роздається. Адже головна мета, щоб усі прийняти зрозумілий хід думок у даному творі, бо аж тоді зможуть сильно відчувати його.

7) Підбір пісень, що їх співвають наші хорі й солісти, не все влучний. Якщо вони вносять дисоанс у загальний настрій імпрези, розбивають її настрів суцільності. Так на свято в честь Петлюри і Коновальця, чи

Шевченка попадали жартівливі пісні. Зокрема солісти, буває, співають на „біс“ речі, що ніяк не підходять до настрю такого поважного свята — і цим профують його. Вина тут імпрезових комітетів, що не устигають цих справ із солістами і дірєкціями. Не менше порушують суцільний настрій таких свят, як Незалежності і Соборності, або 1. Листопада — чутилі та сумовиті пісні. Це великий гримас. У нас на жаль, і досі не перевелися люди, яких надів свято найбільшої перемоги, чи всенародної радості, настрою плаксиво і пахалічно. Ясно, що і при перемозі мусять бути жертви, але їх слід поминати, згідно з давнім звичаєм, при окремій нагоді — підчас Зелених Свят. Отже підчас свят радості і перемог сумовиті й розділі пісні та пахаліки не на місці!

У нас велика нестача нових пісень для хорів, що відзеркалювали б настрій згаданих свят. Поки таких сучасних пісень перемоги і триумфу мало, треба звертатися до давніших, перед кількох десятиків років, і до козацьких.

8) Щоб імпреза не була перетягана точками і задвога, повинні комітети устатити з годинником у руці, скільки хвилин триває кожна точка. А то імпреза проти волі і передбачення комітету триває не раз удвоє довше, як повинна, перетворює слухачів і забирає їм забагато часу. Наслідком цього чимало привітних відходять перед кімцем програми.

На наших імпрезах існує дивовижний звичай, що велика частина публіки записується. Записані приходять гуртами підчас концерту, шукають за своїми місцями, го- лосно розмовляють, протискаються в рядках до своїх місць, топчуть по ногах і дозвільняють перешкоджують. З цим лихим звичаєм слід боротися, однак імпрезові мітети йдуть на руку записаним. Зовсім записані з початком, щоб точні почекали на пізних і не видають заріджень, щоб записаних при- містити аж до перерви на вільних місцях позаду залі. Це лихо поширюється, бо точні „покутують“ свою точність а поволі відлучуються II.

Імпрезові комітети і голови наших товариств повинні би, для громадського добра, по- вести боротьбу з записуван- ням, бо воно, як і задовге тривання імпрез, також важливі причини, що імпрезові залі порожніють. Привагаючи громаду до точності, цієї „коро- лівської вичливості“, мож- ливо лиш тим одним спосо- бом, щоб управи наших то- варств і комітети наших імпрез самі II доповнювали.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Конечність видати український адресар

Передача „Свобода“ з дня 16 серпня 1952 пише про по- требу інформації про наш стан посідання та про успіхи наших поодиноких людей. Ця думка логічно веде також до потреби видати книгу у ро- ді „Гу і гу“ — списку наших установ та підприємств.

Така книга з одного боку додавала б самопошани на- самим, а з другої сторони сви- дчила б перед друзими про на- шу вартість та про наш вклад у життя та розвиток цієї кра- їни.

Та, при наших відомих ви- давничих умовах, видання такої книги це музика буду- чини.

Проте, друга справа, не мен- ше важка і яку можна багато легше зреалізувати, — це ви- дання української адресової книги.

Колись у нас у дома в кож- ному календарі був обшир- ний адресар. Список наших у- сїх центральних установ із ін- формациями про їх діяльність, список — звичайно за місце- востями — наших провінцій- них установ, лікарів та інших професіоналістів, наших тор- говельних та ремісничих під- приємств тощо. Кошти по- міщення адреси був мінімаль- ний — мабуть 1 золотий. Бу- ли також спроби видати осіб- ні адресари.

У ЗДА стрічалося по кален- дарі та різних шематизмах також свого роду адресарі, од- наков ж тільки частини. Ви- дання наших церков містять тільки адреси своїх парохів та організацій з ними зв'язан- их. Видання Братніх Союзів тільки адреси своїх клітин і т. д.

Дуже часто хтось потребує адреси якоїсь нашої централь- ної, стейтової чи місцевої ор- ганізації. Часом, щоб довідат- ся через неї про адресу якоїсь особи, часом, щоб за- сягнути інформації про умо- вини праці та можливості по- селення в даній місцевості, щоб запевнити собі преле- тення чи містця зг. мистець- кий ансамбль на святі, акаде- мічній маніфестації. Люди ці організації потребують адрес центральних та місцевих ус- танов в десятках інших гро- мадських чи приватних справ. Але коли хтось не має цілої колекції адресарів різних ус- танов або архіву виписок із ре- сів з адресами установ — випадково там поданими, той мусять шукати адреси шля- хом — деколи довготривалої перепишки з різними знайоми- ми.

Тому можна б зарадити, — видавши можливо повний і систематично доповнюваний адресар українських установ та — еволюційно — й під- приємств у ЗДА.

Мені, незнайомленому з видавничими справами, важ- ко говорити про фінансову калкуляцію такого видав- ництва. Все таки — опираючи- ся на кількості адрес, які повинні бути там поміщені, треба припустити, що таке видання повинно оплатитися, коли ціною за поміщення ад- реси буде ціна одного примір- ника адресара, очевидно по- ва, без жадних книгарських опустів.

За підставу цього тверджен- ня беру слідуєчі приблизні цифри. В ЗДА є напевно коло 1000 відділів наших Союзів,

коло 400-500 парохів усіх на- ших віровідань, поважає чи- сло відділів різних ветерансь- ких, жіночих, молодечих, по- літичних та других організа- цій, велике число різних стей- тових та других організацій. Треба чистити, що таких ад- рес установ та їх відділів зе- береться принаймні 2,500 — 3000. Коли до того додати ад- реси українських купців, про- мисловців, ремісників, адвока- тів, лікарів, та інших профе- сіоналістів, учителів музики, співу, танцю та мистців і мис- тецьких ансамблів, то напевно зебереться до 5,000 адрес, що повинно вповні вистачити, щоб з самої передплата по- крити кошти видання.

Хто повинен взяти на себе це видання? З технічних о- глядів, бо лише такі, а жад- ні принципи ці престижові огляди, які так багато нам шкодять у всіх громадських справах, повинні рішати в та- кій важкій справі, повинна це бути якась наша централь- на установа зг. якась наше видавництво. За тим промов- ляла би та обставина, що та- кий установі легше було б пе- ревести рекламу видавництва та зібрати потрібні адреси. Це останнє найкраще було б ро- бити централізованим поряд- ком, одержавши від централь- них установ та професійних організацій адреси усіх підле- глих одиниць. Решту пооди- ноких адрес треба б зібрати шляхом оголошень та аквізи- ції.

Тою справою могла би зай- нятися також — за прикла- дами — котрас з наших установ, що видає календар — додаючи до нього адресар. Хай навіть не дуже об'ємистий, але не односторонній.

У всякому разі кожний, що брався б до видання так ко- нечної в іншому громадсько- му життєві речі як адресар, по- винен числитися на попертя у- сїх наших чинників.

Др. Роман Верес

ВСЯЧИНА

НЬО ЙОРК ВІДМОЛОДЖУ- СЬСЯ

Статистичний відділ міста Нью Йорку подає до відома, але коли хтось не має цілої колекції адресарів різних ус- танов або архіву виписок із ре- сів з адресами установ — випадково там поданими, той мусять шукати адреси шля- хом — деколи довготривалої перепишки з різними знайоми- ми.

Тому можна б зарадити, — видавши можливо повний і систематично доповнюваний адресар українських установ та — еволюційно — й під- приємств у ЗДА.

Мені, незнайомленому з видавничими справами, важ- ко говорити про фінансову калкуляцію такого видав- ництва. Все таки — опираючи- ся на кількості адрес, які повинні бути там поміщені, треба припустити, що таке видання повинно оплатитися, коли ціною за поміщення ад- реси буде ціна одного примір- ника адресара, очевидно по- ва, без жадних книгарських опустів.

За підставу цього тверджен- ня беру слідуєчі приблизні цифри. В ЗДА є напевно коло 1000 відділів наших Союзів,

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В АНГЛІЇ

Репрезентативний концерт

Репрезентативний хор „Го- ним“, під мистецтвем керів- ництва п. Пасіки та менше- терська танцювальна група „Орли“, під керівництвом ба- летмайстра п. Дісторіка, ви- ступили в Чіттан Паблік Гол, у Менчестері, у велико- му концерті української піс- ні й танцю. Балетна група, що відповідно до потреби мі- няла свої одити (гуцульські — на чумацькі, чумацькі — на козацькі і т. д.), та хор ви- ступили кілька разів на „біс“.

Поруч хору і балету, також дуже успішно виступили со- лісти — панна Солтківська і п. Вабулак. І солісти, і хор, і балет добре відомі не лише українцям, але й туземцям в Англії та Шкотії, і тому так багато їх прибуло на цей кон- церт. Всі вони, а особливо панна Солтківська, збирали расці одесити і часто були предметом бурхливих овацій.

На жаль, велика зала вияви- лася замалою, навіть не було де стояти, а не те, щоб сидіти. Багато людей мусяло відійти без квитків, а інші товпилися в дверях, щоб „хоч одним о- ком глянути і дещо почути“...

Ліквідація Представництва КУК в Лондоні

КУК офіційно повідомив про те, що представництво КУК в Лондоні, Велика Бри- танія, не діє з датою ліквіду з Британії голови представництва, В. Панчука. В. Панчук очолює український відділ „Голосу Канади“.

В НІМЕЧЧИНІ

З церковного життя

В Дорнштадті коло Ульму, в прир'улк (альтегеймі) знаходяться тепер 72 право- слави українці — старші, не- мічні і переважно самотні ски- тальці. Недавно змушений був піти до цього притулку і 76- літній о. Митр. Прот. Г. Тим- ковський, який, не зважаючи на свій вік, одразу приступив до релігійної служби своїх братів. Вже приступлено до устаткування старої при- туткової церкви. Очевидно, тяжке матеріальне положення мешканців притулку і тут стає на перешкоді, бо мешканці поза межами і скромними харчами, одержують на мі- сця по 8 марок (не цілих два дол.) на свої дрібні потреби.

ДО ФОРТЕПІЯНОВОЇ КЛАСИ КАЛИНИ ЧІЧКИ-АНДРІЄННО

приймається учнів кожної середі від 6:00 до 7:30 веч., і кожної суботи від 7—8 веч., в Літературно-Мистецькому Клубі при 149 EAST, 2nd AVENUE. Приватна адреса: 407 WEST, 19th STREET Tel.: CHELSEA 2-0220

ВСІ ЗАЦІКАВЛЕНІ ВОТУПНІТИ ДО ФОРТЕПІЯНОВОЇ КЛАСИ ВАДИМА КІПИ

будуть ласкаві зголошуватись особисто що П'ЯТНИЦІ від 6-ї до 8-ї год. веч., та що СУБОТИ від 12-ї до 5-ї год. попол. Адреса: 329 EAST 6th STREET, Apt. 7, NEW YORK CITY Tel.: SP 7-4478.

УВАГА! ШІАГО, КЛІВЛЕНД І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР

під мистецтвем проводом ВОЛОДИМИРА БЛАВАЦЬКОГО.

ШІАГО, в АВДІТОРІЇ ШКОЛИ ШОПЕНА, на розі вулиць Rice і Campbell. Початок о годині 7-їй вечора. В с у п: \$2.00, \$1.50 і \$1.25 + податок.

В СУБОТУ, 4. ЖОВТНЯ 1952 Р. ПРИЙШОВ ІНСПЕКТОР

ПЕССА НА 3 ДІЇ ДЖАНА ПРІСТЛІ Переклад М. Понеділка. Постав В. Блавацького. Сценічне оформлення В. Клеха.

Вікети можна набуті в: Канцелярії Ліги АУП, Доміві СУМА, Українському Народному Союзу, Укра- їнській Бесіді, „Фортуні“, Крамнійці Кучера, „Журбі“ та при касі театру.

КЛІВЛЕНД, у залі CANTUUS BALLROOM, на розі вулиць Professor і College Avenue. Початок о годині 8-їй вечора. В с у п: \$2.00, \$1.50 і \$1.00 + податок.

В СУБОТУ, 18. ЖОВТНЯ 1952 Р. ПРИЙШОВ ІНСПЕКТОР

Вікети можна набуті в: Boyczuk Food Market, 2259 Professor St., „Говерлі“, 2376 Professor St., „Дні- стрі“, 2391 W. 11th St., „Кисві“, 615 Literary Rd., та при касі театру.

В НЕДІЛЮ, 19. ЖОВТНЯ 1952 Р. Я І МОЯ СЕСТРА

Музична комедія на 2 дії з прологом і епілогом. Музика Р. Бенацького. Переклад І. Чолпана. Постав В. Блавацького. Сцен. оформ. В. Клеха. Музичний супровід Б. Перфецького.

Місяць збору передплати на недільне видання „Свободи“

Минули літні місяці, коли люди або виїжджа- ли кудись на відпочинок і цікавилися не так чита- нням, як лісом, водою та чистим повітрям, або про- сто знемагали від спеки і через те не могли читати. Тепер уже маємо осін, з прохолодними днями, довшими вечорами, коли людину, що живе й ро- зумовити життям, мимоволі тягне до книжки, до зовнішнім життям, мимоволі тягне до книжки, до газети. А не загорами ж їде й зима, із сльотою й снігом, коли для людини найсоліднішою умовою відпочинку стане хатній затишок, а в ньому ті ж таки книжка та газета. Тільки ж якою книжкою чи газетою, повинні наші люди заповнювати години свого осіннь-зимового відпочинку? З огляду на це ми й хочемо нагадати українським читачам про те, що недільне видання „Свободи“ — одне серед українських видань, яке щ о т и ж н я при- носить цікаві оновлення, науково-популярні стат- ті, огляд нових українських книжок, розважний матеріал тощо. Щоб це більше поширило це наше видання серед українських читачів, ми проголо- шуємо місяць збору передплати на нього, що має тривати від 15 вересня до 15 жовтня ц.р. А щоб стимулювати збір передплати в окремих, особливо віддалених місцевостях, ми звертаємося до окремих людей доброї волі з просябою допомогти нам у цьому, заохочуючи на місці своїх рідних і знайо- мих до передплати.

В подяку за те ці особи, що зберуть по 5 пе- редплат, будуть відзначені в нашому тижневикі, а хто збере 10 або більше передплат, одержить ще і книжкову нагороду за власним вибором. Ось ті можливі нагороди:

1. Пропан'яна Книга" УНС, 2. „Ювілейний Альманах" УНС, 3. Manning — Story of Ukraine, 4. Manning — Ivan Franko, 5. Manning — Taras Shevchenko, 6. Chamberlin — The Ukraine; 4. Submerged Nation, 7. Snovyd — Spirit of Ukraine, 8. Manning — Twentieth Century Ukraine.

Умови передплати публікуються в кожному чи- слі нашого щоденника й тижневика.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ“

УВАГА! УВАГА!

ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА КНИЖКА

Проф П. КОВАЛІВ

НАГОЛОС

В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІЙ МОВІ Книга призначена для шкіл, студентів, педагогів, письменників, поетів, промовців, проповідників, священ- служців, дикторів, (спікерів) деклямація, акторів, співаків і всіх, хто вивчає чи в розмові вживає рідної мови а бажає говорити по-літературному. ЦІНА: \$0.75 Наклад книжки обмежений, тому поспішайте вислати замовлення разом з належністю на адресу: „SVOBODA“, P.O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

